

ASIAT

92 § Lausunto Valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta / Valtiovarainministeriö	1
- VM lausuntopyyntö 9.5.2023	5

§ 92

Lausunto Valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta / Valtiovarainministeriö

M/137/00.04.01/2023

Kunnanhallitus 29.5.2023 § 92

Valmistelija(t): Kunnanjohtaja Arto Kummala, p. 014 2481 202, arto.kummala(at)multia.fi

Valtiovarainministeriö on kirjeessään 9.5.2023 (VN/13605/2023, VN13604/2023) antanut kunnille ja hyvinvointialueelle mahdollisuuden lausua asetusluonnoksista rahoituksen siirtoa koskevien laskelmien oikaisusta.

Kirjalliset lausunnot pyydetään viimeistään keskiviikkoon 31.5.2023 klo 16.00 mennessä. Lausunto tulee lähettää joko Lausuntopalvelun kautta tai sähköpostitse valtiovarainministeriön kirjaamoon (kirjaamo.vm@gov.fi) sekä kopioiviestinä osoitteeseen eeva.maenpaa@gov.fi.

Kirjallisen lausunnon viitteenä tulee käyttää diaarinumeroa VN/13605/2023 (Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen 7 §:n muuttamisesta) ja VN/13604/2023 (Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta). Annetut lausunnot ovat julkisia asiakirjoja. Vain määräaikaan mennessä saapuneet lausunnot otetaan huomioon.

Multian kunta lausuu seuraavaa:

1. Yleistä ehdotuksesta ja sen tavoitteista

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuksien tarkastelu on vähintään perusteltua ja sen tavoitteet oikean suuntaisia. Kunnat lausuvat voimakkaasti jo hyvinvointialueen lakiesitysten ollessa lausunnonlailla siitä, että vain vuosien 2021 ja 2022 tarkastelu valtionosuusjärjestelmän kohdalla johtaa suuriin ongelmiin, mutta jostain syystä tätä seikkaa ei valmistelussa ja lainsäädännössä otettu huomioon. Nyt tilanne johtaa siihen, että kuntien välille syntyy perusteettomia ja suuria rahoituseroja peruspalvelujen turvaamisessa.

Lausunnonlailla olevaa ehdotusta ja sen tavoitteita tulisi laajentaa ottamaan huomioon myös esimerkiksi aiempiin vuosiin peilaten poikkeuksellisen suuri erikoissairaanhoidon menojen kasvu. Keski-Suomessa uuden sairaala Novan käyttöönotto on tuonut merkittäviä kertaluonteisia kustannuksia. Sairaanhoidopiiriin alijäämät ovat siis Keski-Suomessa olleet poikkeuksellisen suuria, mikä on aiheutunut toimintamenojen aiempaa suuremmasta ennakoimattomasta kasvusta.

2. Huomioon otettavat erät

Kyseiset oikaistavat erät ovat sinällään perusteltuja, mutta ne eivät vastaa yksinään kuntien rahoituksen oikeudenmukaisuuden turvaamiseen. Nyt tehdyn rahoitusuudistuksen lähtökohtana vain kahden vuoden ajanjakson tarkastelu määrittelemään yhden keskimääräisen vuoden sote-menoja ja muita menoja sekä verotuloja oli jo lähtökohtaisesti liian lyhyt.

3. Onko mahdollisesti jokin muu merkittävästi laskelmia vääristävä erä?

Keski-Suomessa sairaanhoitopiirin toimintamenojen kasvu oli vuonna 2020 jo 3,2 %, huomattavasti kuntien muun toiminnan keskimääräistä kasvua voimakkaampi. Vuonna 2021 kasvu oli peräti 7,8 % ja sen päälle toimintamenot kasvoivat vuonna 2022 vielä 4,6%. Tämä johti 7 miljoonan alijäämään vuonna 2020. Vuonna 2021 alijäämää syntyi 26 miljoonaa ja vuonna 2022 vielä 40 miljoonaa.

Osin alijäämän syntyä on perusteltu aiheestakin uuden sairaala Novan muutostöillä ja samalla sairaanhoitopiiri on perustellut kulujen nousun tasaantuvan ja toiminnan tehostuvan jatkossa juuri uuden sairaalan mahdollistamien toimintamuutosten kautta. Keski-Suomessa olisikin erikoissairaanhoidon vuosien 2021 ja 2022 kuluista poimittava eroon ne kustannukset, jotka syntyivät sairaala Novan muutuskustannusten kautta, koska ne vääristävät kuntien ja hyvinvointialueen rahoitusta suuresti tulevaisuudessa kunnille epäedulliseen suuntaan. Keski-Suomen kunnat menettävät nyt rahoitustaan siksi, että ovat jatkaneet päämäärätietoisesti erikoissairaanhoidon paremman tulevaisuuden luomista Keski-Suomeen tiedossa olleesta hyvinvointialueuudistuksesta välittämättä.

4. Vaikutuksen merkittävyyden arviointi

Kuntaliitto on linjannut asiasta perustellusti siten, että jos tarkistus koskee vain osaa kuntia tai vain osaa euromääräisistä vaikutuksista, niin on iso riski, että tasapuolisuus kuntien välillä ei lisäännä vaan päinvastoin epäoikeudenmukaisuus kasvaa.

5. Menettely

Oikaisumenettely voidaan varmasti toteuttaa ehdotetulla tavalla, kunhan VM käy läpi kaikkien kuntien tilinpäätökset kummankin siirtolaskelmavuoden osalta.

6. Muita huomioita

Nyt ehdotuksessa esitetyt toimenpiteet onnistuessaankin saattavat poistaa vain joitain epäkohtia. Käytännössä kuntien rahoitusjärjestelmä kaipaa täydellistä uudistamista ja sen varmistamista, että kunnat selviävät lakisääteisesti velvoitteistaan myös tulevaisuudessa. Keski-Suomen kuntien palvelujen turvaamisen vuoksi olisi erittäin tärkeää, että sairaala Novan käyttöönoton

Kunnanhallitus

29.5.2023

synnyttämät kertaluonteiset muutuskustannukset vähintään huomioitaisiin poikkeavana eränä nyt esillä olevan asetusmuutoksen kautta.

Päätösehdotus:

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Multian kunnanhallitus päättää antaa ylläolevan lausunnon Valtiovarainministeriölle Valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Liitteet

VM lausuntopyyntö 9.5.2023

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimus- viranomainen

Pöytäkirja nähtävänä 2.6.2023

Tiedoksianto

Asianosaiset:

Annettu tiedoksi sähköisesti

Päivämäärä: 31.5.2023

Vastaanottajat:

9.5.2023

Jakeluissa mainituille

Kuulemistilaisuus kunnille ja hyvinvointialueille asetusluonnoksista rahoituksen siirtoa koskevien laskelmien oikaisusta

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset vaikuttavat sekä kuntien että hyvinvointialueiden rahoitukseen vuodesta 2023 lähtien. Siirtyvä kustannus määräytyy vuosien 2021 ja 2022 kustannustietojen mukaan, joiden perusteella lasketaan siirtyvä kustannus vuositasolla.

Uudistuksen toimeenpanossa kevään 2023 aikana ja erityisesti kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen raportointiin liittyen on tullut esille eräitä rahoituksen siirtoon liittyviä laskelmia mahdollisesti merkittävästi vääristäviä tilanteita. Vääristävä vaikutus kuntien valtionosuuksiin ja hyvinvointialueiden rahoitukseen on luonteeltaan pysyvä. Tämän vuoksi on tarpeen tarkentaa sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin että hyvinvointialueiden rahoituksesta annettuun lakiin perustuvaa sääntelyä rahoituksen siirrossa huomioon otettavista kustannuksista.

Ehdotettujen asetusmuutosten mukaan tarkistettaessa rahoituksen siirtolaskelmia vuonna 2023, kuntien yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi laskelmissa voitaisiin kunnan Valtiokonttorille ilmoittamista tilinpäätöstiedoista poiketen oikaista tiedot asetuksessa säädetyllä tavalla. Oikaisemisen edellytyksenä olisi, että kyseinen kunnan tilinpäätöstieto muutoin merkittävästi vääristäisi laskelmia yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen osalta.

Sääntelytapa vastaa lähtökohtaisesti sitä, miten kuntien vuosien 2021 ja 2022 takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottamisesta on jo aiemmin säädetty.

Valtiovarainministeriö kysyisi oikaisussa huomioitavia eriä kunnille ja kuntayhtymille eli hyvinvointialueille suunnatulla kyselyllä kesäkuussa 2023. Valtiovarainministeriö voisi käyttää oikaisemisessa myös muuta, esimerkiksi talousraportoinnista ja tilinpäätöksistä saatavaa tietoa. Tarkoituksena on, että valtiovarainministeriö laatii selvitysten sekä muiden tietojen perusteella luonnoksen siirtolaskelmista viimeistään 31.8.2023. Kunnat ja hyvinvointialueet voivat tämän jälkeen vielä esittää valtiovarainministeriölle huomioita laskelmaluonnoksesta viimeistään 30.9.2023. Lopullinen siirtolaskelma laaditaan

siten, että se on joulukuussa kuntien vuoden 2024 valtionosuutta ja hyvinvointialueiden vuoden 2024 rahoitusta koskevien päätösten perusteena.

Valtiovarainministeriö kutsuu edustajianne kuulemistilaisuuteen, jossa esitellään ehdotusta siirtolaskelmien oikaisemisesta ja tätä koskevat asetusluonnokset. Asetusluonnokset perustelumuistioineen julkaistaan Lausuntopalvelussa viimeistään 12.5.2023. Asetusluonnoksista on mahdollisuus lausua kirjallisesti viimeistään 31.5.2023.

Asetukset on tarkoitus antaa kesäkuussa 2023 ja niiden on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian niiden antamisen jälkeen.

Kuulemisen ajankohta

Tiistaina 16.5.2023 klo 11.30 – 14.00

Paikka

Tilaisuus järjestetään Teams-etäyhteydellä.

Ohjelma

Tilaisuuden avaus
Finanssineuvos, yksikön päällikkö Pasi Leppänen, VM

Siirtolaskelmia vääristävien tietojen oikaiseminen
Hallitusneuvos Eeva Mäenpää, VM
Erytisasiantuntija Minnamaria Korhonen, VM

Ennakkoon varatut puheenvuorot

Tilaisuuden yhteenveto

Ilmoittautuminen

Tilaisuuteen ei tarvitse ilmoittautua. Löydät Teams-etäyhteyden sisältävän linkin kuulemistilaisuuteen kutsun saatteesta.

Puheenvuoron varaaminen

Kuulemistilaisuudessa pidettävät puheenvuorot pyydetään varaamaan etukäteen lähettämällä sähköpostia osoitteeseen aija.karlsson@gov.fi viimeistään perjantaihin 12.5.2023 klo 15 mennessä.

Kuulemistilaisuudessa puheenvuorot jaetaan lähtökohtaisesti puheenvuorojen varausjärjestyksessä.

Kirjalliset lausunnot

Kirjalliset lausunnot pyydetään **viimeistään keskiviikkoon 31.5.2023 klo 16.00 mennessä**. Lausunto tulee lähettää joko Lausuntopalvelun kautta tai sähköpostitse valtiovarainministeriön kirjaamoon (kirjaamo.vm@gov.fi) sekä kopioviestinä osoitteeseen eeva.maenpaa@gov.fi.

Kirjallisen lausunnon viitteenä tulee käyttää diaarinumeroa VN/13605/2023 (Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen 7 §:n muuttamisesta) ja VN/13604/2023 (Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta). Annetut lausunnot ovat julkisia asiakirjoja. Vain määräaikaan mennessä saapuneet lausunnot otetaan huomioon.

Lisätietoja

Asiasta lisätietoja antavat hallitusneuvos Eeva Mäenpää (p. 0295530266, s-posti: eeva.maenpaa@gov.fi) ja erityisasiantuntija Minnamaria Korhonen (p. 0295530586, s-posti: minnamaria.korhonen@gov.fi)

Jani Pitkäniemi

Ylijohtaja, osastopäällikkö

Valtiovarainministeriön kunta- ja alueosasto

Jakelu

Kunnat, hyvinvointialueet, HUS-yhtymä, Suomen Kuntaliitto, sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Tilastokeskus